

Tedaj XXVI.

Siečanj 1902.

Broj 1.

Šumarski list.

Organ

hrv. slav. šumarskoga družtva

Izdaje

Upravlji, odbor hrv.-slav.
šumarskoga družtva.

Uredjuje Ivan Partaš.

Izlazi svaki mjesec.

ZAGREB 1902.

Naklada hrv. slav. šumarskoga družtva.

Broj 82082.

Oglas.

Kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove prodaje sa zem. dobra Božjakovine šarane za prigoj i to:

I. leglo god. 1901., 8—15 cm. veliki uz cenu od 1 K. 50 fil po 100 komada.

II. leglo god. 1899., 20—30 cm. veliki uz cenu od 9 K. po 100 komada.

Po redu stizajućih naručaba razašiljati će se ribe uz sve moguće mjeru opreznosti i uz shodnu uputu željezničkog osoblja kao brzovoz u drvenim posudama, na trošak i pogibelj naručitelja.

Naručbe valja upraviti pismeno na kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljsku vladu, odjel za unutarnje poslove ili ih podnjeti kratkim putem gospodarskom odsjeku kr. zemaljske vlade (Zagreb, Opajička ulica br. 6.).

Kupovnina se podmiruje pouzećem.

U Zagrebu, dne 8. prosinca 1901.

Kr. hrv.-slav.-dalm. zemalj. vlada, odjel za unutarnje poslove.

P. n. gg. članovima i preðbrojnicima na ubaviest.

Podvrgli smo se trudu, da o novoj god. 1902. što točnije izpravimo adresu pod kojima list šaljemo, i nećemo prvi broj prije odposlati, dok to što savještijne ne provedemo. Bude li uza sve to kakovih nedostataka u odpremi lista, to p. n. gg. članove i predbrojnike umoljavamo, da nam što prije — i to na adresu uredništva: Zagreb, gornji grad, Jurjevska ulica br. 7. — eventualne reklamacije odprave. Ujedno umoljavamo, da nam se i u buduće promjena boravišta što prije obznaniti izvoli, jer nam se često vraćaju brojevi, koji se kasnije reklamiraju, a sve to zadaje previše nepotrebnoga posla.

Uredništvo.

Šumarski list.

Br. 1.

U ZAGREBU, 1. siječnja 1902.

God. XXVI.

Uvrstbina oglasa: za 1 stranicu 16 K.; za $\frac{1}{2}$ stranice 8 K.; za $\frac{1}{3}$ stranice 5 K. 20 fil.; za $\frac{1}{4}$ stranice 4 K. — Za višekratno uvrštenje primjerena popustbina.

U oči nove godine 1902. — prigodom 25-godišnjice obstanka hrv.-slav. šumarskoga družtva i organa mu „Šumarskoga lista“.

Minulo je 25-godina što je osnovano u Zagrebu naše hrv.-slav. šumarsko družtvo. Odmah od početka, kad je družtvo osnovano i u život stupilo, počelo je ono izdavati i svoje glasilo: »Šumarski list«. Razvoju družtva odgovara u glavnome i razvoj samoga družtvenoga glasila.

Dosta je skroman bio u početku i broj družtvenih članova a skromno je bilo u početku i družtveno glasilo. Organ družtva nije još mogao izlaziti kao mjesecačnik, a množtvo je članaka izlazilo u njem na njemačkom jeziku.

Neće se tomu čuditi onaj, koji pozna prilike, koje su u našem šumarstvu prije četvrt stoljeća još vladale. S jedne strane t. zv. Provincial u kojem je djelovao maleni broj šumara: s druge strane Vojna Krajina u kojoj je šumarstvo bilo već liepo uredjeno, ali mu je bio uredovni i običajni jezik njemački. Dapače mnogi naši domaći šumarski stručnjaci, izučiv sve nauke na njemačkom jeziku, nisu imali dovoljne vještine, da pišu svoje članke hrvatskim jezikom. Uz to bilo je bivšoj Vojnoj Krajini i mnogo stranaca, koji u obće nisu hrvatskomu jeziku vješti bili. Tako su u »Šum. listu« i članci na njemačkom

jeziku izlazili. Nije to bilo ugodno našim stručnjacima, pa su naročito mnogi domaći stručnjaci dali svoje članke, njemački pisane, na hrvatski jezik prevadjati, pa ih tako u listu objelodanjivati. Njemačkih je članaka bivalo po tom sve manje a konačno je patriotičnim nastojanjem došlo do zaključka, da se imadu svi sastavci samo na hrvatskom jeziku priobćivati. »Šumarski list« razvijao se je lijepo i dalje, prem su neki radi tog zaključka dapače i samo društvo napustili.

Kako se je društvo lijepo razvijalo a članaka stizalo sve više, odlučeno je, da se društveno glasilo izdaje kao mjesecnik. Time je društvo preteklo i mnoga druga strana srodnna društva.

Kako je broj članova II. razreda-lugara sve više rasao, nastala je potreba, da se i za njih priredi posebni prilog, koji će donositi štivo lih njima namjenjeno. Tako se je uz »Šumarski list« počeo izdavati »Lugarski viestnik« i već je od njega izašlo sedam godišta. U početku dobivali su članovi I. i II. razreda jedan i drugi list, nu kasnije odlučeno je da se članarina za članove II. razreda obali na 2 K. godišnje i da im se daje samo »Lugarski viestnik«, nu oni koji bi još i »Šumarski list« dobivati htjeli, da plate u to ime 4 K. godišnje. Ove promjene pokazale su se vrlo zgodnima, te je naročito broj članova II. razreda u zadnje doba osobito porasao i nade je, da će i dalje rasti.

Ovo je kratka historija društvenoga glasila, a vriedni su suradnici svojimi prilozi u ovom razdoblju od četvrt stoljeća pružili u njemu sliku našega domaćega šumarstva. Nadamo se da nas isti — stariji i mlađi — ostaviti neće, te i daljnim svojim složnim radom omogućiti, da bude mogao društveni organ, obzirom na obseg i sadržinu, izlaziti dostojan ovako velikoga društva kakovo je naše.

P. n. gg članove, dosadanje a i nove suradnike, molimo da nas u ovoj novoj godini što izdašnije podupru želeći im »Sretnu novu godinu 1902.«

U redničtvo.

Što je šuma (šumsko tlo)?

Piše Gašo Vac.

Velecijeni gospodin pisac članka »Što je šuma« (šumsko tlo) u br. 7. »Š. L.« za god. 1901. potakao je velevažno pitanje. On želi, da se naime temeljito i obćenito ustanovi i razjasni, što je šumsko tlo i koje se kao takovo stalno i pred zakonom smatrati imade!

Teorija nam doduše jasno kaže što je šuma i što se kao »šumsko tlo« smatrati imade. U praksi je ali to drugačije. Zakonom nije nigdje do sada jasno označeno, što se za stalno šumom i šum. tlom smatrati imade; a naročito, da se kao takovo trajno uzdržati mora!

Pojam »šume i šum. tla« nije ni u obćem šum. zakonu razjašnjen.

U I. odsjeku šum. zakona »o gospodarenju šumskom« nigdje se ne spominje što je šuma ili šum. tlo.

§. 1. šum. zak. propisuje, kako se diele šume. Tu se spominju: državne, obćinske i privatne šume. Nu nigdje nije jasno i izrazito označeno, što se šumom i šumskim tlom smatrati imade.

Za državne šume, bili bi na čistu što je šuma i šum. tlo, jer ona je zvana da bivstvo šume uzdrži.

Takovo je bar sadašnje uredjenje drž. šumâ i šum. gospodarstva!

Nu glede obćinskih i privatnih šuma i ne imamo stalnoga pravila.

Iznimku čine krajiske imovne obćine. One su na posebnom zakonu osnovane i uredjene, pak je i za njihove šume zajamčena stalnost obstanka.

Nu za sve ostale šume, ne ima zakonite ustanove, što se šumom i šum. tlom smatrati imade, i što kao takovo nepromjenjeno i stalno ostati mora.

Pošto toga zakonitoga propisa ne imade, to s pravne strane, ne imamo ni zakonitoga uporišta, što je šum. tlo i što kao takovo ostati mora!? Zaoto je mnoga šum. površina, izkrčena bez oblastne dozvole i nepošumljena ostala. A pošto zakonite evidencije i propisa o tomu ne ima, **to je mnogo šum. tlo, za šum. kulturu za uvek izgubljeno ostalo!**

To je nepobitna i žalostna istina.

Pošto smo i sami to u praksi izkusili, idemo ovaj predmet prema našim slabim silama predočiti i razložiti.

§. 1. toč. b) š. z. doduše kaže, da se diele obć. šume, na takove lugove i nasade od drva, koje su vlastništvo obćina gradskih i seoskih.

§. 1. toč. c) š. z. dieli privatne šume, na šume pojedinih državljanina, različitih redova, manastira, prebenda i zaklada i t. d.

Evo po šum. zakonu zazdieljene su šume prema svojemu pravnome vlastništvu. Nigdje ali ne ima jasnoga izraza, što se kao šuma i šum. tlo smatrati imade, i što kao takovo ostati mora.

§. 2. š. z. propisuje: »Bez dozvole nije slobodno ni jedno zemljište šumsko oduzeti, da se na njem drva više neplode, ni obratiti ga na svrhe druge.«

To je liepa odredba. Nu nastaje pitanje, koje je to »zemljište šumsko«? Da li je za isto mjerodavan upis u gruntovne javne knjige ili u posjedovni list. Drugdje nigdje nije šum. tlo brojno i parcelarno evidentirano! Koja je više puta razlika izmedju stare i nove gruntovnice, izmedju starih i novih posjedovnih listova i t. d.?

Što je n. pr. u staroj gruntovnici unešeno kao šuma, u novoj je kao oranica, livada i t. d. Isto tako je i u katastru.

Što je danas šuma, za par godinah upotriebi se i bez oblastne dozvole za drugu vrst dulture. Zašto?

Ne ima jasnoga propisa da par. br., u površini od . . . r. . . □^o, a vlastnost x, y, imade ostati stalnom šumom; t. j. kao »zemljište šumsko« imade nepromjenjeno ostati, dok se sa dozvolom oblasti promjeni u druga vrst kulture.

Pošto toga propisa ne ima, to se »s' pravne strane« to pitanje razno shvaća, a prema tomu dolaze i razne rješitbe. Kako tu šuma i šum. tlo prolazi, znano nam je u praksi dobro.

§. 2. 3. 4. š. z. jesu doduše za očuvati bistvo šume i šumskoga tla.

Koja ali hasna od toga, kada radi puke formalnosti, t. j. radi »zastare« svaki dalnji i oblastni postupak odpada. Članak III. cesarskog patentata od 24./VI. 1857. kojim je šumski zakon od 3. prosinec 1852. uvadja u kraljevine Hrvatsku i Slavoniju, a u biv. Krajinu uveden je okružnicom vrh. voj. zapovjedništva od 7. veljače 1860. propisuje sliedeće:

»Pri narušajih žakona šumskoga, koji se ne imaju razpravljati i suditi po obćem zakonu kaznenom, utrnuje se iztraga i kazan zagodom, ako narušenik za šest mjeseci, od dana učinjenog narušaja, niže bio uzet pod iztragu.«

Kako vidimo »šuma i šum. tlo« prestaje, čim »zastara« nastane. — To je po zakonu! — Znamo svi, da je naš seljak (više puta i inteligencija) neprijatelj šume i šumske kulture i da on krči, što mu pod ruku dodje. Naročito je to slučaj u brdskim predjelima, gdje je pomankanje oranicah, livađah i t. d. kao n. pr. u našem hrv. Zagorju.

Ima predjela gdje se krči i harači na sve strane. Šest mjeseci brzo prodje, a da šumar tamo i ne dodje. Evo zastare. Kako je ali tekar glede toga prije bilo, dok šum. tehnička služba nije uredjena bila? — Žalostno!

Mnogo i mnogo »šum. tlo«, (dapače »absolutno šum. tlo«) izgubljeno je; mi smo za vrieme službovanja u Zagorju prijavili mnoge takove slučaje bez povlastnog krčenja t. j. prekršaje §§. 2. i 4. š. z. u brdskom predjelu n. pr. kraj Krapinskih Toplica; pak i evo jednog odnosnog rješenja visoke kr. zem. vlade:

Upravni odbor županije V.

Br. 520. n. o.

Kr. kotar. oblasti

u P.

Odnosno na tamošnje izvješće od 17. studenoga 1900. br. 5813. kojim je putem ovog upravnog odbora, visokom kr. zemaljskom vladnom odjelu za unutarnje poslove, predložen utok Im bre B. i drug. iz K. . . T., u stvari pošumljenja izkrčenih šumskih parcela, odpisuje se toj kr. kot. oblasti, da je visoka kr. zemaljska vlada, odpisom od 22. travnja t. g. br. 9371. blagoizvolila odrediti, da se rečeni priziv uzme u pretres, kao molba za naknadnu dozvolu krčenja i da se najprije o tome odluka doneše, uzev pri tom u obzir, da su šume glasom zapisnikah od 8. listopada 190. i 31. prosinca 1899. prije 30 i više godinah, a nekoje od pamтивјека izkrčene.

Tek u koliko bi taj odbor izdao uzkratne odluke glede svih ili nekojih posjednikah, valjati će spise ovamo predložiti, da se glede ponovnog pošumljenja onih izkrčenih česticah, za koje nije naknadna dozvola krčenja izdana, odluči u zadnjoj molbi.

Tamošnju odluku od 11. lipnja 1900 br. 1770. imade taj upravni odbor glede povjerenstvenih troškova sam nadopuniti nadopunjajućom odlukom, jer proti toj odluci nije s' ni jedne strane utok uložen, pak kr. zem. vlada, odjel za unutarnje poslove, ne ima za sada povoda, glede toga odluku izreći.

Svakako će se to pitanje imati riešiti po načelu, izraženom u alineji trećoj §. 23. šum. zakona, pri čem se primjećuje, da je prijavu podnio glasom referatnog arka od 9./V. 1899. br. 4555. i 4557. sam kotar. šumar iz vlastite inicijative itd.«.

Iz ovoga riešenja vidi se, da je u ovom slučaju nastala »zastara« prekršaja §. 2. š. z., pak da se i naknadna dozvola krčenja izdati može!

Donašamo radi boljega razumjevanja same stvari i radi razjašnjenja §§. 2. i 4. š. z. takodjer i prvomolbenu riešitbu vel. kr. župan. oblasti u V. od 11. lipnja 1900., koja glasi:

Kr. župan. oblast u V.

Broj 1770, ex 1900.

Kr. kotar. oblasti

u P.

Riešavajući tamošnje izvješće od 1./II. t. g. br. 775 ex 1900. kojim je ovamo predložrn utok M. B. i dr. iz K... T..... obnašla je gornje utoke uvažiti, te spomenutu odluku glede krivnje i kazne u cijelosti ukinuti (sliede razlozi) i napokon još sbog razloga, što je kod upitnih prekršaja nastupila već zastara, kako se razabire iz preslušnog zapisnika od 31. prosinca 1899. te se temeljem §. 3. šum. zak. mogu utočitelji jedino pridržati na formalno pošumljenje od strane upravnog odbora !

Naša tvrdnja, spomenuta u uvodu — istinita je!

Po §. 69. ž. z. morao bi svatko bez povlastno krčenje šumah prijaviti oblasti; dapače mora se postupak povesti, »kada vlast politička, kojim mu drago drugim načinom sazna, da je kvar učinjen«.

Kako je u praksi vani, znamo svi dobro. Obično je glede toga šum zakon na papiru. Krčenje priv. šumah ne smatra se prekršajem; pak ako šumar i pravodobno svoju učini: evo zamjere! To smo izkusili kod inteligentnijih slojeva. Što da onda zamjeravamo seljaku!?

Dalje §. 2. š. z. propisuje:

»Tko samovlastno obrati zemljište šumsko na druge svrhe ima se kazniti

Dotični dijelovi šume, imadu se, kako to potrebno bude u smislu izreke vještaka ustanoviti, o p e t š u m o m n a p l o d i t i «.

Tako zakon! Da li se to provadja? . . . Ako je pravodobno prijava učinjena i postupak poveden, dobro je. Tada je bar donjekle šuma i šum. tlo užuvana. Nije li to slučaj (što se često dogadja) prestaje bitisati šuma i šum. tlo! A zašto? Zaoto: »U ni jednom zakonu nije jasno označeno koje tlo, površina, par. br. mora biti i ostati šumom, a vlastnik ili posjednik označen u gruntovnici ili posjedovnom listu, da se naoto pridržati može i mora, bez obzira kada on to šum. zemljište ili šum. tlo krči i harači!«

Toga nigdje u zakonu ne ima. S toga je mnogo »šum. tlo« još i danas nepošumljeno ostalo. A pošto o tome bivšemu šum. tlu evidencije ne ima, to će na uvjek nepošumljeno i ostati. §. 3. š. z. propisuje: »Dielovi od šume novo-izsječeni, imadu se kod šumah državnih i občinskih (§. 1. a) i b) najduže uz pet godina dotjerati, da opet drvljem obrašteni budu. Od starijih čistina ima se svaka razdieliti na onoliko dielova, koliko godinah sadržaje zavedeno vrieme obhodnje, pak zatim svake godine šumom naploditi po jedan takav dio. Pri šumah privatnih (§. 1. c) mogu se pod uvjeti §. 20. glede postupka dozvoliti i dužji rokovi.

Vlastnik koji propusti čistinu naploditi, ima se na to primorat po §. 2. š. z. t. j. dotični dielovi šume imadu se kako to potrebno bude, uz primjeran rok, koji se u smislu izreke vještaka ustanovi, opet šumom naploditi.

Kako vidimo, ovdje je u §. 3. š. z. govor o „novo izsječenim“ dielovima, a ne o izkrćenim dielovima. Ovdje se kod starijih čistinâ računa sa okolnošću, da je »zavedeno vrieme obhodnje« u državnih i občinskih šumah t. j. da je za takove šume sastavljen osnova i da su takove šume i čistine popisane i da su poznate. Tu je lahko postupati.

Privatnici ali mogu se pod uvjeti §. 20. š. z. na to prisiliti t. j. mora se povesti uredovni postupak, da se iz razloga navedenih u §. 19. š. z. šuma stavi pod zabranu sječe i uživanja a eventualnoga naplodjenja.

Gdje ali u privatnih šumah nepostoje uvjeti označeni u §. 19. i 20. š. z., pak uslijed »zastare« ne ima mjesta postupku po §. 2. š. z., to je i svako pošumljenje dvojbeno a kod starijih krčevina i neprovodivo.

Da je to istina možemo se osvijedočiti, ako n. pr. prema starom i novom katastru sravnimo sadašnju površinu obć. i privatnih šuma, sa onom prije 40 godinah; kolike li razlike! Mnoge prijašnje krčevine, sjećine i čistine jesu i bez oblastne dozvole danas pašnjaci livade, oranice i t. d.

Slijedi dakle, da je mnogo »šum. tlo« otudjeno za uvjek šum. kulturi!

Toliko o obćinskim i privatnim šumâ. Nu u biv. Krajini imademo mi velike površine šumâ i pašnjaka, koji potonji su obrašteni drvom, a mnogo ih je i na absolutnom šum tlu.

To je posjed današnjih zemlj. zajednicah, koje se uredjuju na temelju »zakona od 25. travnja 1894. o uredjenju zemlj. zajednica«.

Gospodarstvo u istih, ima se urediti na temelju »zakona od 26. ožujka 1894. kojim se uredjuje stručna uprava i šumsko gospodarenje u šumah stojećih pod osobitim javnim nadzorom«.

§. 1. istog zakona kaže: mjestne, poveljene i plemićke obćine, dužne su prema §. 9. šum. zak. šuma mi, što ih one posjeduju, upravljati i gospodariti

§. 9. š. z. propisuje, »Šume, koje su otegočene pravom drvarenja imaju se ne samo uzdržavati, nego i neprestano užgajati (nastojanati) primjerenim načinom«. Šume naših mjestnih zem. zajednicah jesu za vrieme Krajine, kao vlastnost sela, mjesta i t. d., služile za pokriće drva, u koliko je isto manjkalo u držav. šumah. Obć. šume i pašnjaci bile su i tada pod državnim nadzorom.

Iz §. 9. š. z. možemo zaključiti, da se sve one šume i šum. parcele, koje je šumski zakon kao takove zatekao »imaju uzdržavati i užgajati primjerenim načinom«, dakle da su i danas »šumska tla«,

ma da su kasnije izkrčena, poharačena i eventualno bez dozvole u inu kulturu ili pašnjake pretvorena!

To je bez dvojbe zakonita podloga.

Kako ćemo sadašnjeg vlastnika šume ustanoviti, kat. broj i površinu iste? Iz tada osnovanoga stavnog katastra! Znamo da su radnje oko zemljarskog provizorija dovršene u Hrvatskoj g. 1859/60., a potanka izmjera u Hrvatskoj i Slavoniji dovršena je g. 1863. a u biv. Krajini 1876.

Šumski zakon stupio je u kriepost u biv. Provincijalu g. 1858., a u biv. Krajini dve godine kasnije t. j. g. 1860. kada je već popis i izmjera zemalja provadjana.

Šumski zakon zatekao je već popisane i izmjerene šume i šum. parcele, koje su kasnije služile za sastav stavnog katastra, koji je g. 1883. dogotovljen.

Za vrieme Krajine vodjene su kod svake kumpanije grun-tovne knjige, koje su sve vlastnike posjeda sadržavale; dočim u biv. Provincijalu obstojale su stare grun-tovne knjige. Ovi stari grun-tovni napisи (uložci) i stalno osnovani katalog služili su i kasnije za zastav nove grun-tovnice. Naročito služio je u to ime stalno osnovani katalog.

Na temelju ovom, osnovana je nova grun-tovnica.

Ako budemo pomno potraživali, naći ćemo u staroj grun-tovnici i katalogu sve starije šume i »šum. tlo« — brojno i parcelarno popisano.

Nu da od prije izkrčene i zapuštene šume šumskoj kulturi privedemo, manjka nam svaka zakonita podloga! Te su površine izgubljene za šumsku kulturu. Mi se s napred spomenutih razloga, slažemo sa velećenjem gospodinom piscem gdje navadja:^{*} »Da se i sve ono tlo, koje je u stalni zemljarski katalog, prigodom njegovoga pravoga sastavka kao šuma unešeno, ima i u smislu postojićege šumskoga zakona šumom smatrati!«

Stalno osnovani zemljarski katalog jeste izvor svih današnjih grun-tovnih knjigah i posjedovnih listova. Zaato u istima tražimo popisane šume i šum. tlo!

* Vidi str. 347. Š. L. od g. 1901.

U smislu §§. 20 i 35. provedbene naredbe Preuzv. bana kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije od 15. srpnja 1895. br. 35633. k zakonu od 22. siječnja 1894. kojim se uredjuje šumarsko-tehnička služba kod političke uprave u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji, moraju šumarski tehničari kr. županij. i kotar. oblasti sastaviti i voditi »popis šumah« razriđen po političkim kotarim, upravnih i katastralnih občinah i to : a) urbarijalnih občinah,
b) gradskih i trgovištnih občinah,
c) upravnih občinah,
d) mjestnih (seoskih) občinah,
e) plemićkih občinah,
f) poveljenih občinah,
g) državnih,
h) zajedničkih,
i) zakladnih,
k) redovah, manastirah i beneficijah,
l) ostalih korporacija t. j. crkvenih, komposesoratnih, šumskih udrugah, kaptolah, bratovština i privatnih zajednicah,
m) dioničkih družtvah,
n) povjerbinah,
o) šuma obterećenih služnostima.

Kako vidimo, imademo mi ovdje 14 raznovrstnih šumskih vlasnika i posjednika šumah, koji svoju vlastnost i posjed temelje na raznovrstnim »pravnim naslovima i izvorima«. Popis šumâ i šum. tla sastaviti ćemo mi n. pr. iz segregacionih osuda, gruntovnih izvadaka, posjedovnih listova i inih spisa i podataka i t. d. Unjeti ćemo sve u dotične stupce i time je popis šumâ gotov.

Nu da li taj popis odgovara faktičnom stanju vani?... Ne! Naredbi ali udovoljeno je!

Mi smo se osvjedočili, da su mnoga privatna i druga »šum. tla« izkrčena i u drugu vrst kulture pretvorena. Većinom su ali šume »mjestnih (seoskih) občinah« u biv. Voj. Krajini posjećene, poharačene, izkrčene i t. d. i smatraju se kao pašnjaci.

Sa ovima ima se postupati u smislu §. 3. zakona od 26. ožujka 1894. kojim se uredjuje stručna uprava i šumsko gospodarenje u šumah, stojećih pod osobitim javnim nadzorom.

Ove površine pripale su mjestnim občinama, po §. 17. temeljnog krajiškog zakonika od g. 1850., a prema Previšnjoj odredbi:^{*} »do sada po občinama uživanje pašnjaci jesu vlastnost istih« i imadu u tu svrhu služiti.

Prigodom katastralnoga uredjenja i provedene izmjere, uvrštene su mnoge takove površine kao šume; a mnoge šume ili da se izrazim u smislu §. 1. š. z. toč. b) »lugovi i nasadi od drva« unešeni su kao pašnjaci.

U smislu §. 3. gore spomenutoga zakona imade biti pred očima glavno načelo, da je glavna svrha tih pašnjaka h (**na absolutnom šum. tlu**) uživanje paše, a uzgredna uzgoj drva; odnosno za drvljem obrasle pašnjake, koji se ne nalaze na absol. šum. tlu ima se sastaviti gospodarski program, u koliko isti za pašu blaga ovlaštenikah (suposjednikah) potrebni nisu.

Prema današnjem stanju glede timarenja blaga — pitajmo se, — a gdje niesu takovi pašnjaci potrebni?

Spomenuli smo, da ćemo mi sastaviti »popis šuma« iz gruntovnih knjiga i posjedovnih listova, t. j. na temelju »stalnog zemljaričkog katastra« i onoga stanja, pronadjenog prigodom njegova prvoga sastavka!

Nu kako vidimo, taj popis šuma nije točan prema faktičnom stanju vani; odnosno prema faktičnom sadašnjem uživanju i zakonitom im opredjeljenju (§. 17. tem. zakonika) na mnogim mjestima unešeni su pašnjaci kao šume i obratno. Znamo slučaj, da je godine 1897. u visokom saboru kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije interpelirano, zašto se u njekojim zemljaričkim zajednicama u biv. Krajini, drvom obrasli pašnjaci i šume privadaju šumskoj kulturi; dočim u smislu §. 17. tem. zak. imadu već svoje opredjeljenje!

* Vidi str. 409. Š. L. od g. 1900.

Ta interpelacija odnosi se baš na takove parcele, koje se u »popisu šuma« nalaze, a upisane su u gruntovnici i katastru kao šuma i šum. tlo!

Mi imademo pred sobom veliko narodno-gospodarstveno pitanje za riešiti! Narod treba pašnjaka, a boga mi i šuma, jer privatnih šuma nestaje!

Moramo biti na čistu, što je u takovih zem. zajednica šuma i šum. tlo, jer inače neće biti polućena svrha označena u §. 1. zakona od 26./III. 1894. o šumskom gospodarenju.

Temeljni kraj. zakonik izdan je 7. svibnja 1850. a »naputak za izmjeru u c. kr. Vojnoj Krajini sankcioniran je po c. kr. ratnom ministarstvu 26. studenoga 1851., kako vidimo temeljni krajiški zakonik jeste stariji, pak opredjeljenje takovih površina, označenih u §. 17. imade temeljitu zakonitu podlogu

Zato treba riešiti pitanje, koje se obć. šume (ili pašnjaci) imadu smatrati kao takove. Treba izlučiti za uredjeuje šum. gospodarstva sve obć. šume uz točnu oznaku rudine par. broj površine i t. d.

Tu su opet mjerodavni: »stalni zemalj. kataster« i po naputku obavljena izmjera!

§§. 104.—211. spomenutoga naputka od g. 1851. točno opredjeljuje, da šumar. stručnjaci imadu biti prisutni, »kada se ustanovljuje i mjere šumske čestice«. Da je tomu svojedobno i udovoljeno, svjedoče, nam odnosni elaborati, jer manje više imademo u svih poreznih obćina bivše Krajine posebno popisane obć. šume (Gemeinde-Wald), pašnjake (Hutweide) itd.

Da su obć. šume posebno izlučene bile, a pašnjaci posebno, sledi temeljito i zakonom opravданo iz §§. 208. i 209. koji glase:*

§. 208. U šumah, gdje se sistematicno ne gospodari, moraju se pododjeli ustanoviti prema faktičnom stanju, pak uslijed toga napose prikazati površine, koje su obrasle visokom šumom, nizkom šumom, tvrdom, mehkom ili mješovitom vrsti drva.

* Vidí str. 345. Š. L. od g. 1901.

§. 209. Svako pojedino zemljište, nalazeće se u obsegu šume, koje je stalno namjenjeno drugoj vrsti težadbe, kao: oranice, livade, pašnjaci, kućića i t. d. imaju se izmjeriti kao posebne čestice. Sistematično nije se gospodariло u nizkih občin. šuma: ali su one ipak sačinjavale velike komplekse.

Pašnjaci izmjereni su kao posebne čestice.

Mnijemo, da su od g. 1851. pak dalje, sve šume točno popisane, izmjerene i unešene u stalni zemljarinski katalog! Taj popis šuma i šum. tla imade i danas svoj oslon u zakonu.

Što su mnoge čestice poharačene i izkrčene, ne mjenja ništa na stvari.

Šume bile su i prije za vrieme Krajine pod nadzorom državne vlasti. Reglement za šumsku službu u c. kr. Vojnoj Krajini, imao je u svemu provadjati šum. zakon uveden 3. II. 1860.* U ovom zakonu sadržani su propisi za državne, občinske i privatne šume. Dapače §. 72. propisuje: za pokriće potreba na drvu krajiškoga stanovništva kao i ostalih nuzužitaka istih, ima se obzir uzeti i na drvom obrasle pašnjake, kao i na občinske šume!

Razumjevati moramo to tako, da su sve šume već izlucene i popisane bile, na temelju jur izdanih propisa o izmjeru i ustanovljenju stalnoga katastra.

Kada je Krajina ukinuta, vriedio je i dalje isti šumski zakon, a vriedi danas.

Podpunim pravom možemo uztvrditi, da su sve popisane šume bile pod nadzorom oblasti — od uvedenja šum. zakona u biv. Krajini i Provincijalu — pak do danas.

Što su mnoge šum. čestice izkrčene, poharačene, napuštene i t. d., leži krivnja u neprovadjanju šum. zakona i njegovih propisa.

Ne sledi ali od tuda, ako se propusti formalnost n. pr. prijava krčenja, haračenja i t. d., učiniti, da onda mora prestati i bivstvo šume! Glavna krivnja o tome jeste občenita. A ta je?

* Vidi str. 511. i 512. Š. L. od g. 1900.

»Što je do god. 1894. takorekući bila neuredjena šumsko-tehnička služba kod političkih oblasti«.

Nije ali ni time još svemu udovoljeno i cilj postignut! Treba naredbenim putem u provadjanju gore-spomenutog zakona od 26. ožujka 1894. o šum. gospodarenju it.d. jasno i izrazito kazati, što se ima i mora smatrati kao šuma i šum. tlo!

Ne bude li toga, ne moguće je šumskim tehničarima provadjati ustanove, gore citiranih zakona! Na temelju §. 36. gorespomenute provedbene naredbe od 15. srpnja 1895. broj 35633. »kr. kotar. šumar dužan je, da u svom području svake godine najmanje jedan put pregleda sve šume, sto jeće pod osobitim javnim nadzorom, napose sve veće privatne i obćinske šume i t. d.«.

Naročito ima u smislu §. 37. prov. nar. »iztražiti najprije one šume, za koje je šum. zakonom propisan izvjestni način gospodarenja ili za koje bi se imao odrediti osobiti način postupanja«.

Ovamo spadaju šume, na koje se protežu ustanove §§. 5. 6. 7. 9.—18. i 19. š. z.

Temeljem §. 38. pr. n. »kr. kotar. šumar imati će u postupku povedenom glede šuma navedenih u §. 37. o. z. preduzeti predhodne izvide i razprave; odnosno stavljati obrazložene predloge, da se zagaja po §. 10. š. z. provede, ili umjetno pošume u smislu §. 3. š. z.«.

U smislu §. 42. p. n. »kr. kotar. šumar ima pregledati **sva šumišta**, koja se po smislu ustanovah §§. 2. i 3. š. z **ponovno pošumiti moraju** i t. d.«; a po §. 43. pr. n. »gdje se radi o pošumljenju novoizsječenih šumskih djelovah (§. 3. š. z.) i t. d.

U smislu §. 48. pr. n. imati će on šumski ogoj u svakom smjeru unapredjivati, a naročito vlastnike šumah pobudjivati na pošumljenje raznih za šume prikladnih zemljištah i t. d.

Kako vidimo, kr. šum. tehničari imadu na temelju ove naredbe široko polje za rad, naročito uslijed toga »što se ova šumišta ponovno pošumiti moraju!«

»Nastaje ali sada važno pitanje, koja su to šumišta i koja su to šum. tla?«?

»Gdje su u evidenciji, i gdje su popisana“ u naredbi predviđane šume i šumska tla?

»Da li je mjerodavna stara ili nova gruntovnica?«

»Da li je mjerodavan stari zemljarski katalog ili novi, gdje su već promjene kultura, (naročito izkrčene šume) provedene?«

Jest, to je velevažno pitanje, što riešiti valja!

Valja ustanoviti, koja su to »privatna i občinska šnmišta i šumska tla«, koja se ponovno zagajiti i pošumiti moraju!

§. 40. prov. nar. propisuje: »U šumah u kojih nisu posjedovni odnošaji i prava pojedinih ovlaštenikah o načinu uživanja uredjena, ima kr. kot. šumar nastojati, **da se takove šume ne samo uzdrže, nego i primjerenim načinom gospodarenja potrajno uživaju, i t. d.**«

»Isto će on glede uredjenja pašnjakah imati učiniti i t. d.« Nadalje:

»U smislu §. 41. prov. nar. imade kr. kotar. šumar naposeb paziti na to, da se po propisih §. 9. i 18. š. z. užitak na drvu iz šumah občinskih ili zajednicah primjereni crpi i po mogućnosti stegne, ako to stanje šumah zahtjeva i t. d.«

»Koje su to šume, u kojih niesu posjedovni odnošaji uređeni, kao ni prava pojedinih ovlaštenikah?« To jesu občinske šume ili šume naših zemljištnih zajednica!

Taj posjed uredjuje se na temelju zakona o uredjenju zem. zajednica od 25. travnja 1894. Samo uredjenje gospodarenja i uprave sa posjedom zem. zajednicâ pako prepušteno je samoj zem. zajednici, da to pravilnikom učini.

Tako u mnogi pravilnik dolaze upisane mnoge šumske parcele — kao pašnjaci! Te šume otudjene su šum. kulturi za uvjek. Zašto? Jer nije nigdje točno propisano, da se »šum. tlo« unešeno u gruntovnici ili katastru imade i nadalje kao takovo ostati i u pravilnik unjeti!

§. 11. provedbene naredbe od 19. rujna 1897. br. 54510. k zakonu o uredjenju zem. zajednicah propisuje:

»Kad se uredjuje zajednica, koja je vlastnica šuma valja svagda pozvati u tu prvu skupštinu i nadležnog urednika šumarske struke.«.

§. 12. kaže: Nijednomu pozvaniku ne može se uzkratiti, da izreče svoje mnjenje!

Kada bi se šumar k tomu uredjenju pozivao i njegovo mnjenje uvaživalo, došle bi sve šume i šum. tla unešene u gruntovnici ili katastru u pravilnik!

Ali se obratno dogadja! Naš seljak-ratar zazire od svakog šumskog uredjenja, a naročito od uredjenja njegovih šuma i pašnjaka, današnjih zem. zajednicah s kojima je u uzkom savezu od poroda pak do smrti!

Obično su takovi kompleksi oko selah i naseljah, pak je u njima naći seljaka i po danu i po noći. »Slobodan je!«

S toga ako budemo svi onako radili, kako naš seljak hoće, nestalo bi brzo svih šuma!

Zaoto seljaci t. j. o d b o r prigodom uredjenja z. z. i prikazuju sve »šume i šum. tla«, unešene u gruntovnici i katastru, kao pašnjake, šikare, grmovja i t. d., samo da to boženstvo pod udar šum. zakona, pod šum. upravu, nadzor i gospodarenje u smislu zakona od 26. ožujka 1894. kojim se uredjuje stručna uprava i šumsko gospodarenje u šumah, stojećih pod osobitim javnim nadzorom!

»Evo i na ovaj način nestaje »šumah i šum. tla«. Zašto?

Jer nije nigdje u provedbenoj naredbi k zakonu o uredjenju zem. zajednicah izrično kazano, da imaju u pravilnik doći unešene sve parcele onako, kako su u gruntovnici ili katastru označene!

§. 22. iste provedbene naredbe glasi: »Kod sastavka pravilnika valja svedj pred očima imati poglavito to, da se udare temelji trajnomu obstanku zemljишnih zajednicah i t. d.

§. 25. pr. n. propisuje: »Glede uživanja šumah valja svakako u statutu poskrbiti se za ustanovu, da se nuždno šumsko osoblje ima namjestiti, i da se koli za taj trošak, toli i za trošak za radnike, što ih treba za obavljanje šumskih radnjah, nadje potrebno pokriće (§. 12. zakona od 26. ožujka 1894.)«.

Kada bi se prigodom uredjenja zem. zaj., uvažila oznaka šum. kulture, označena u gruntovnici ili katastru (na temelju §. 4. i 5. iste pr. n.), za svaku parcelu i njenu površinu, bilo bi dovoljno obćinskih šumâ, kojima bi bio po §. 22. pr. n. osjeguran »trajni obstanak«; a »glede uživanja tih šumah« vriede i onako ustanove jur spomenutog zakona od 26. ožujka 1894. Mi bi mogli i dalje pisati o tome — a naročito o šumah i pašnjacih naših zem. zajednicah. Pošto pitanje razpravljamo na drugom mjestu u našem šum. listu, to prelazimo na samu stvar.

Na pitanje »što je šuma« (šum. tlo)? i što se kao takovo smatrati imade, odgovoriti nam je suglasno sa velecijenjem g. piscem:^{*} »Da se za vrst kulture (dakle i šumske) ono stanje mora smatrati mjerodavnim, koje je unešeno u stalni katalog, kada je isti uveden.

U slučaju, da su od tada nastale promjene u osobi posjednika ili u objektu, tad se može uvažiti samo ona promjena, koja je zato propisanim postupkom po oblasti ustanovljena i zabilježbom u katastru priznata.

Prema do sada navedenim i napred dokazanim primjerima mnijemo, da bi se i u smislu navedenih zakona imale smatrati šumom, odnosno šumskim tlom, te staviti pod udar šumskoga zakona, sve one površine, koje su spomenute pod točkom 1—4^{**} uvodno spomenutoga članka.

U interesu same stvari bilo bi i sliedeće:

1. U koliko je manjkav naš šumski zakon u tom pogledu, neka se upotpuni novim zakonom

* Vidi str. 348. »Š. L.« za g. 1901.

** Vidi stranu 349. »Š. L.« g. 1901.

2. Pošto naš šumski zakon ne ima provedbene naredbe i tumačenja, bilo bi u interesu same stvari, da se normativnom naredbom visoke kr. zemaljske vlade ovo velevažno pitanje rieši i uredi, na temelju zak. čl. VII. od g. 1875. o b uredjenju zemljarine i naputka za procienu šumah.

Tim uredjenjem doveo bi se u sklad šum. zakon i ostali zakoni i propisi, koji su izdani u svrhu uredjenja šumah i šum. gospodarstva.

3. Pošto prekršaj §. 2. š. z. — kako smo u uvodu spomenuli — za 6 mjeseci zastaruje, imale bi se ureda radi ustanoviti sve stare krčevine i svi takovi prekršaji, na temelju katastralnih i gruntovnih spisa i nacrta. Ovo bi se provelo jednolično po poreznih obćinah.

Na temelju ovih podataka, ima se ureda radi povesti postupak propisan u §. 3. š. z. i to kako sliedi:

a) Sa obćinskim šuma i pašnjacima postupalo bi se, kako to propisuje šumski zakon od 26. ožujka godine 1894. kojim se uređuje stručna uprava i šumsko gospodarenje u šumah stojećih pod osobitim javnim nadzorom, i zakon o uređenju zem. zajednica.

b) Sa privatnim šumama, koje nose na sebi karakter § 6. i 7. š. z. i unešene su u katalog, ima se po oblasti povesti ureda radi postupak, propisan u §§. 19. i 20. š. z., i ureda radi provesti zagajene i pošumljenje dotičnog »šumskog tla«.

c) Sa privatnim šumama unešenim u katalog, a koje nisu na absolutnom šum. tlu«, a predleže slučajevi označeni u §. 2. i 3. š. z., ima se povesti postupak propisan u §. 23. š. z. t. j. stvar izviditi i odlukom izreći, da li se dotična parcela, unešena u gruntovnici ili katalogu kao šuma, imade i i nadalje kao »šum. tlo« smatrati i pošumiti. Odnosno imao bi se naknadno povesti postupak u svrhu naknadnoga podjeljenja dozvole krčenja.

Taj posao i postupak po oblasti proveo bi se prema pozrenim obćinama na temelju sastavljenih izkaza i odnosnih podatak. Ove izkaze i predloge imali bi sastaviti i podnjeti šum. tehničari u smislu ustanovah provedbene naredbe od 15./7. 1895. br. 35633.

Tim postupkom ustanovilo bi se, što je šuma, a što nije t. j. koje »šum. tlo« imade i nadalje kao takovo sastati.

4. Prigodom uredjenja zem. zajednicah, imalo bi se paziti ne samo na pravnu stranu već i na šumsko-gospodarstveno stanovište, t. j. treba paziti na to, da u pravilnik i odnosni popis nekretninah zem. zajednice, dodju unesene parcele onako, kako su propisane u gruntovnci ili katastru, odnosno kakovo im je stanje sada, ako su uzčuvane kao šuma nizka ili visoka.

Ako se na to ne bude pazilo, mnogo je »šum. tlo« izgubljeno za dalju šumsku kulturu!

5. Gdje se ustanovi, da su popisi posjeda zem. zaj., krivo sastavljeni i unešeni u pravilnik, ima se stvar prema faktičnom stanju stvari ureda radi ispraviti, prigodom provadjanja zakona od 26./III. 1894.

6. Šumsko-tehnička mnjenja i predlozi, donešeni u tom pogledu, neka se uvažuju svagdje i u svim inštančijama, pak će biti sačuvana mnoga šuma i »šumsko tlo«.

Mniemo, da smo dovoljno izerpili ovo pitanje. Želili bi samo to, da se naše želje ostvare, pak će mo onda za stalno znati »što je šuma i šumsko tlo«.

Dok toga ne bude, ne ima napredka ni u šumarstvu, ni u narodu!

Jedino nam još ostaje sada pitanje, da li su »popisi svih šuma i drvljem obraslih pašnjaka u zemlji« točni, pošto do sada nije još riešeno pitanje »što je šuma i šum. tlo« ! ?

Mislimo da niesu!

Pak pošto to nije, nadamo se, da će visoka kr. zem. vlast riešiti i ovo »velevažno pitanje« na dobrobit naroda i procvat šumarstva. Daj Bože!

O načinu procjene goriva u našim proredama.

Piše Josip pl. Aue, kot. šumar I. O. K.

U novije doba uvelo se je kod nekojih imovnih obćina u proredama procjenjivanja goriva, odnosno procjenjivanje i obilježivanje godišnjeg preliminara, tim načinom, da su se u svakoj takovoj proredi, sva potištена, odnosno u medjutimni užitak spadajuća stabla, tekućimi brojevi sa t. zv. malim Göhlerovim kolom obilježila.

Tom prilikom neka budu potanje spomenuti :

- a) način radnje ;
- b) troškovi radnje ;
- c) zaključci iz jednog i drugog ;

a) Način radnje!

Poslujući činovnik snabdjeven je kod te radnje sliedećimi predmeti :

1. Procienbenom knjižicom, koja niže označene rubrike sadržaje :
 2. mjeračkom promjerkom ;
 3. malim Göhlerovim kolom ;
 4. kutijom crne masti ;
 5. mjeračkim lancem ;
 6. naertom, mjerilom, šestilom i olovkom.

Nakon što si je procjenitelj pomoću u toč. 5. i 6. navedenog u naravi izmjerio prorediti se imajući površinu, koja se slaže, nu često i ne slaže sa naertom dotičnog okružja i odjela — počima klupiranjem, markiranjem i procjenjivanjem.

A prije toga se je — naravno — o neizpravnosti pojedinog »Kvadrata« izmjerom u naravi osvjedočio, te prema tomu u naertu rektificirao kako faktično stanje stvari u naravi stoji.

Dotičnom procjenitelju stoje obično 4 do 5 u tom poslu već dovoljno izvježbanih momaka ili radnika na razpolaganje, te su to većim djelom t. zv. »lugarški zamjenici!«

Dvojica i trojica od njih zatesivaju sva stabla počam od 4 do 5 cmtr. prsnog promjera, koja se u proredi vaditi imaju,

na žili i u prsnoj visini; treći radnik ide za njima, mjeri prsne promjere i dovikuje izmjere procjenitelju; četvrti ili peti radnik lupa Göhlerovim kolom tekuće brojeve u prsnoj visini i na žili. 10 odnosno 20 sitnih stabalca dobiva jedan tekući broj. Taj radnik ujedno maže brojke na kolašcu, obično u stilu zamočenom zečjom capicom, da se brojke dobro zazpoznati mogu.

Tekući broj	Vrst drva	Prsti promjer u cmtr.	Duljina u metr.	% odпадa	kubični sadržaj u m ³				Opazka
					Cipeka	Gradj.	Želj. podv.	Gorivo	
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
0									
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
0									

Procjenitelj počima sa brojem 1, te mora dobro paziti da kod 10. resp. 20 stabla t. z. »buletar« broj promjeni; izim toga mora točno u procjenbenoj knjižici sve za gorivo potrebite rubrike olovkom izpuniti. Naime, on mora svako stablo odozgore dobro uočiti, k tomu nadzirati onoga, koji prsne promjere mjeri.

Uzmemo li obzir na okolnost, da se tim načinom tečajem mjeseca svibnja do listopada, kod jedne šumarije do 200.000 stabalaca u proredama markira, odobriti će mi svaki praktični šumar, da je to ogroman posao. Taj posao sasvim izerpe radnu snagu jednoga činovnika.

Ciela je ta manipulacija vrlo liepa dapače i uzorna, sama po sebi; nu da vidimo kako je gledi troškova.

b) Troškovi radnje.

Jedna šumarija potroši po prilici za to markiranje kroz 5—6 mjeseci svake godine uz odradbu šumske štete i gotov novac:

za radnike	433 K. 74 fil.
za poslujućeg procjenitelja. . .	160 K. — fil.
Ukupno	593 K. 74 fil.

ili uzmimo okruglo 600 kruna.

Imade li n. pr. kod jedne imovne obćine 6 ovakovih katarskih šumarija, tada iznaša godišnji trošak markiranja goriva u proredama svake godine do 3600 kruna.

Neki će mi moguće reći, da se mora od tih 600 Krune najmanje 400 K. računati u ime odradbe šumske štete, a samo 200 K. gotovog novca. To doduše stoji, ali nam takodjer iz prakse poznata i dokazana činjenica, da šumsku štetu samo onakovi šumoštetnici odradjivaju, koji posjeduju pokretnine a poglavito nepokretnine. Onaj koji ništa nema, taj u obće na rad ne dolazi, a kad se takovi prisilnim sredstvi na odradbu primoraju, onda toliko rade, kao da ih i kod radnje nema.

Zašto su onda ovrhovoditelji kod imovnih obćinah? Oni bi mogli i taj novac utjerati, a da se na navedene prorede ne potroši, jer i utjeriva šumska šteta nije ništa drugo nego gotov novac.

Da bi u ovom slučaju imovna obćina svake godine uložila novce što ju prorede stoje — dakle do 300 K. — nosio bi taj kapital i kojih 6 do 8%! Markiranje tog sitniča u prosedama dalo bi se puno jeftinije izvesti.

C) Zaključci obzirom na točku A i B.

Iz do sada navedenog rezultiraju sljedeća logična pitanja:

Zašto gorivo u proredama klupirati?

Zašto kubicirati? ;

Zašto procjenjivati? ;

Zašto vrieme i novac suvišno trošiti?

Ako u svakoj takovoj proredi svi pravoužitnici svekoliko gorivo sasiek i u metre slože, postići će se gotovo isto i bez procjene i kubiciranja.

Kakve koristi imadu daklem sve ove procjenbene knjižice, koje se takodjer platiti moraju? Kakova im je strukovna vrednost?

Ako nam se na konca nikada procjena goriva u proredama sa faktično sasječenom i u metre složenom te premjerenom drvnom gremadom stanovitog okružja i odsjeka ne slaže, a iz više temeljnih razloga niti slagati ne može, nastaje pitanje, nebi li se taj sav posao u proredama puno jeftinije izvesti dao?

I te kako!

Kako ima svaki kot. šumar imov. obćine — a i šumariji dodjeljeni šumarski vježbenik ili pristav — svoj t. z. kontrolni čekić, to bi dostatno bilo, da bi dotični procjenitelj dao u tim proredama, uz pomoć dvih radnika, sva, vaditi se imajuća stabla medjusobnog užitka, na žili i u prsnoj vrstni prebuletati.

Ne treba dakle ni Göhlerova kola — od kojeg se prigodom svekolike radnje po 3—4 puta znade vijak polupati; — ne treba promjerke, ni procjenbenih knjižica, ni masti ni olovaka; a suvišan je i ogroman posao oko kubiciranja. Konačno nam taj način markiranja i §. 15. šum. zakona propisuje.

Hoćemo li posao još jeftinije izvesti, to odpada i izaslanik šumarije za cielo vrieme tog posla, nego će bit dovoljno uputiti u posao srežkoga lugara i od vremena ga do vremena nadzirati.

Kako nam je poznato upotrebljuje se i kod velikih vlastelinstva, — a to su nam doniekle i naše imovne obćine — kod markiranja u sitnim proredama »vapno«, tim načinom, da se gustom vapnenom kašom svako posjeći se imajuce stablo okolo panja i u prsnoj visini omaže. Taj posao može u ljetno doba, uz pripomoć jednog radnika, veoma lasne izvesti srezki lugar radeći 1—2 dana u tjednu — da i srez nadzirati može.

Budu li se u takovim proredama ovdje opisanim, a već odavno poznatim načinom označivala vaditi se imajuća stabla, biti će taj posao za 70 do 80% jeftiniji, nego dosadašnje markiranje sa malim Göhlerovim kolom.

Kod doznaće pako bit će dostatno odkroji li se pravoužitkom stánovitog sela, okružje x. odsj. y. prorede, u kojoj imadu svi skupa vapnom obilježena stabla sasjeći i u metre složiti. Čim je ta izradba gotova, doći će izaslanik šumarije i svakom ovlašteniku drvo doznačiti, zabilježiv svaku količinu u t. z. premjerbeni izkaz, i cieli je problem je najjeftiniji i najtečniji način konačno riešen.

Sada si tek može dotični procjenitelj, sbrojiv prost. metre premjerbenog izkaza, sastaviti točnu procjenu goriva i reći: u okružju x odsj. y. proredi šumskog predjela A. posjećena je na površini od toliko i toliko kat. rali toliko i toliko hiljade stabala medjutimnog užitka, koji toliko i toliko stotina prostornih metara dadu.

Pretvori li te prost. metre u kubične, imade onda istinite podatke za t. z. gospodarstvenu priglednu knjigu, koju voditi §. 30. Nap. C od g, 1881. propisuje. Svaka druga procjena u proredi je više manja problematične vrijednosti.

Pokusne su se plohe u takovim sitnim proredams samo idealnim pokazale i nedovode nas do ukupnog najtočnijeg sbroja drvne gromade medjutimnog užitka, već takovi po tim pokusnim plohama sada više sada manje variraju.

U starijim prorcdama raditi će se obratno (?), tu ćemo ona stabla oliciti koja ostanu, a sve sa vapnom neoličeno se

sječe i dodje do uporabe, — to je još najpraktičnije — pošto neće ni jednom pravoužitniku na um pasti, da podje ikoje stablo samovoljno vapnom obilježiti.

Šumska industrija u Marmaroškoj županiji.

Piše **Josip pl. Aue** kotar. šumar im. obćine križevačke.

Citajući obsežni šumarski list naših susjednih strukovnjaka »Erdészeti lapok« čitao sam u svez. XI. od pr. g. zanimivi članak pod naslovom : »Šumsko-gospodarstveni odnošaji u Lici«. Kada daklem, susjedne nam strukovnjake zanimaju naši šumsko-gospodarstveni odnošaji, neće mi nitko prigovoriti, ako se u ovoj maloj razpravici osvrnem na »šumsku industriju u marmaroškoj županiji« !

Početak šumske industrije u marmaroškoj županiji — jedna od najznamenitije i najvažnije privrede tamošnjeg naroda — pada u ono doba, kada se je u istoj županiji počela sol kopati i promet stavljati.

Prije svega morale su se za izkopanu sol komunikacije tražiti, — a to bijahu jedino vodenii putevi, kojima se je sol na daleko transportirala.

Naravna je posljedica toga prometa bila, da je za nebrojene splavi iz tamošnjih prašuma dosta drva trebalo i tim drvo do vrednosti dolazilo.

Još za vremena vlade kraljice Marije Terezije bijahu rieke i šumski potoci, poglavito i bujice regulirane, prokopi osnovani, u obće znamenite još i dan danas vidljive vodogradnje izvedene. i to zato, da se je za splavi potrebito drvo do solina ležećih duž Tise, moglo odpremiti, odkuda se je i opet vodom do solnih skladišta u »Szolnok« gotova kamenita sol transportirala.

Na taj način prispjelo drvo osušilo se je na logorištih i većim dielom za gorivo upotriebljivalo.

Ovakovo stanje trajalo je skoro jedno stoljeće.

Sa izgradnjom ugarske sjevero-iztočne željezne pruge, nastala je i u razpačanju soli znatna promjena.

Kamenita sol počela se je na sve četiri strane svieta razvažati, a drvo dobilo je sasma drugo opredjeljenje i uporabu, te je u ono doba počela prava trgovina sa gradjom, koja je svake godine sve veće i veće dimenzijske zauzela.

Svekolike do uporabe dolazeće drvne gromade došle su u ruke stručnih drvotržaca, a posliedica toga bila je, da se je drvo počelo kao znameniti trgovački produkt znatno cieniti.

Posliedica navedenog bila je, da su se naročito u privatnom posjedu nalazeće sastojine prenaglo stale sjeći i naskoro došlo se je do osvjedočenja, da produkcija potrošak znatno nadmašuje.

U ovo kritično doba prenio je šumski erar ugovorom svudrvnu produkciju u marmaroškoj županiji, znamenitoj u to doba bećkoj kući Bernhard Pollak — koja je konačno sasvim propala.

Nastala je naime stagnacija u prodji onih silnih množina četinjastog drva nakladanih na logorištih duž Tise. Drvo je dapače sagnjilo, ili bijaše takovo u najboljem slučaju na gorivo pocjepano.

Uslijed neizmjernih zaliha na drvu, pale su ciene na tako nizki stepen, da se nisu niti troškovi izradbe pokriti mogli.

Do godine 1898. stajala je kuća Groedla u neprekidnom savezu sa šumskim erarom tako, da se je uslijed intenzivne manipulacije opet sve na boljak okrenulo, i velika budućnost tamošnjim sastojinama osjegurala.

Poslije toga pokazala se je u Ugarskoj tako velika potreba na iglastom drvu, da je ta činjenica i ugar. ministru poljodjelstva dalo povoda, da se je u Marmarošu provela detailirana prodaja za sjeću dospjelih sastojina putem licitacija, i pošto je Preuzvišeni g. ministar uvjeti eksporta sasma eliminirao, bile su i dostaune svote znatno veće.

Kroz taj je postupak obstanak pilanam duž Tise osjeguran pošto se balvani čak do najdolnjeg toka Tise transportiraju.

Transport tih kusova vodenim putem do ovih pilanah znatno je jeftiniji nego željeznicom, a kroz to povećala se je i ciena

na panju, tim više, pošto su tamošnje privatne šume skoro sve već uporabljene, preostaje dakle šumskom eraru stalna i godišnja renta.

Producija i sječa drva u tamošnjim državnim šumam je prava blagodat za narod, pošto šumski erar samo takove akordante za šumski rad prima, koji svojom rukom rade.

Kroz taj je postupak t. z. poduzetnicima razkrčen put za izsisanje fizične sile tamošnjeg radničkog stališa, a slično vidimo i u Americi.

Marmaroške šume, koje se redovito pošumljivaju, broje k' najljepšim sastojinama ciele Ugarske, te neće tamo kod faktičnog i uzornog potrajanog gospodarstva nikada za sjeću zrelog drva uzmanjkati.

Vriednost novih sastojina povisuje se progresivno svake godine nestajanjem tamošnjih prašumah.

Šumska površina Marmaroške županije iznaša 826194 kat. rali, od te površine odpada na šumski erar 410147 kat. rali; dočim prašume još površinu od 100.000 kat. rali obuhvaćaju. Godišnja producija šumskog erara iznaša 300.000 m³. iglast. drva, 300.000 m³ bukovine, 8.000 m³ hrastovine.

Godišnji utržak Mamároš Szygetskog šumarskog ravateljstva iznašao je god. 1899, ukupno 977075 krune, a u području Bustyaházkog šumskog ureda 242337 krune.

Radnicima izplaćeno bje tečajem godine 1899. zasluga od 717000 kruna.

Usled sve veće cijene drva, bivaju i nadnica radnika sve većima, tim više pošto se sada detailiranom industrijom u toj županiji počima, tako da će samo gotova roba u promet doći.

Trgoveci počeli su naime, usled inozemnog financialnog pritiska, racionalnije gospodariti i šume upotriebljavati, pa su pokusnim transportom gotove robe u daleke krajeve došli do tog zaključka, da je unosnije na vrelu pilane osnivati, nego neizradjeno drvo na daleko odpremati. S istog razloga nikle su i kod nas u velikom broju paropilane a slabo se čuje da koja od njih ne prosperira.

U Marmaroškoj županiji, gdje obzirom na položaj tla i klimatične odnošaje agricultura na jako nizkom stepenu stoji, izključivo je šumsko gospodarstvo vrelo privrede za tamošnji narod. Gdje su šume na dobromu tlu, na kojem se poljsko gospodarenje bolje izplaćuje, tamo ih polagano nestaje; ne ima dakle sumnje, da će u buduće marmaroška županija velik dio Ugarske potrebitim drvom obskrbljivati, pošto u ostalim djelovima Ugarske šumske površine od godine do godine sve po malo nestaju, te se naprednoj agriculturi ugibaju, a onda tek i bude navlastito Marmaroška županija zvana, da ostali taj dio, većim dielom potrebnim drvom obskrbljuje.

LISTAK.

Družtvene viesti.

Zapisnik XXV. glavne skupštine hrv.-slav. šum. družtva, obdržavane dne 29. prosinca 1901. u Zagrebu.*

Točka 1. Predsjednik družtva Presv. g. grof M. Bombelles pozdravlja skupštinare srdačnim govorom povodom 25-godišnjice obstanka, iztičući posebno da se uspjeh družtva naklonosti i pokroviteljstvu Preuzv. gosp. bana Drag. grofa Hedervary-a imade zahvaliti.

Kranjsko-primorsko šum. družtvo zastupa podpredsj. velem. g. odsj. savjetnik F. Zikmundowsky, a ugar. šum. družtvo velem. g. I. Havas, slav. gospod. družtvo g. tajnik A. Borošić.

Točka 2. Izvještaj tajnika o djelovanju upravljujućeg odbora u g. 1900./1901. kao i o radu i razvoju društva minulih 25. godina.

Prima se bez prigovora i jednoglasno.

Točka 3. Izvješće odbora ad hoc za izpitivanje družtvenih računa i imovine družtva za g. 1900.

Prima se bez primjetbe.

Točka 4. Pretres proračuna za g. 1902. i izbor odbora ad hoc za izpitivanje družtvenih računa za god. 1901. Čita se proračun po tekućim brojevima.

G. tajnik predlaže povisiti točku 17. Podpore na 400 K.

* Izvješće tajnika, kao i u obée opis skupštine, objelodanit će se u slijedećem broju ovoga lista.

Proračun se jednoglasno prima s primjetbom da se točka 17. Podpore povisi na 400 K.

Zaključak.

U odbor ad hoc izabrani su gg. M. Puk i Ružička.

Točka 5. Izbor jednog člana upravnog odbora.

Izabran je g. šumarnik Dragutin Mocnaj sa 60 glasova.

Točka 6. Ustanovljenje mesta gdje će se obdržavati buduća XXVI. glavna skupština.

Zaključeno bje, da se upravljujućem odboru prepusti, gdje će se skupština obdržavati.

Prima se jednoglasno time, da se po mogućnosti, uvaži podnešen predlog druš. člana D. Nanicinija glede obdržavanja skupštine i izleta u Bosnu i Hercegovinu.

Predlog g. Borošića :

§. 1. poslovnika ima se nadopuniti time da se ustmeni predlozi mogu u skupštinu samo o onim predmetima koji se nalaze u razpravi prema dnevnom redu i o takovih predmeti koji se tiču unutarnje uprave društva, stavljati

Točka 7. Predlozi gg. skupštinara koji se u smislu §. 21. slovo f) družtvenih pravila i §. 1. poslovnika za glavnu skupštinu imaju bar dva dana prije skupštine predsjedničtvu pismeno i obrazloženo prijaviti.

Predlog g. prof. I. Partaša smjerajući za zaštitu naše drvarske industrije imenito naše proizvodnje dužica carinom na takovu amerikansku robu. Stoga neka stvari hrv.-slav. družtvo rezoluciju, da se vis. kr. zemalj. vlada umoli, odnosno i trg. obrt. komora u Zagrebu i Osieku, da ulože prigodom sklapanja carinskih ugovora svoj upliv da se otešća uvoz namerikanske robi u Austro-Ugarsku monarkiju.

Prima se jednoglasno.

Napokon se čitaju pozdravni brzjavci prigodom 25. godišnjice.

M. grof Bombelles,
predsjednik.

Aleksander Havliček,
kao perovodja.

Mirko Puk.

Jos Petrović.

Zapisnik o sjednici upravljujućeg odbora hrv.-slav. šumarskoga družtva, obdržavanoj dne 3. prosinca 1901. u družtvenih prostorijah šumarskoga doma pod predsjedanjem družtvenog predsjednika Presv. g. Marka grofa Bombelles-a i u prisutnosti družtvenih podpredsjednika Vel. gg. Ferde Zikmundovsky-e i Josipa Havasa, te p. n. gg. odbornika R. Fischbacha, E. Slapničara, M. de Bone, Stj. Frkića, D. Laksara, I. Partaša, V. Benaka, blagajnika L. Šipeka i tajnika A. Borošića.

Préđmeti viećanja.

Prije prelazka na dnevni red priobćuje Presv. g. družtveni predsjednik, da je od minule sjednice preminuo odbornik, i član družtva od njegova osnuća, šumarnik križevačke imovne obćine Bogoslav Hajek, te da je družtveno predsjedništvo položilo na odar pokojnika vienac u ime hrv.-slav. šumarskoga družtva, a povrh toga da je družtveni tajnik A. Borošić u ime družtva pogrebu prisustvovao. Sjećajući se toplim riećima pokojnika poziva prisutne, da ustajanjem izkažu pokojniku zaslужenu poštu i uzklikom : Slava mu !

Nakon toga prešlo se je na dnevni red.

Točka 1. Čitanje zapisnika sjednice od 15. rujna 1901.

Nakon pročitanja bude zapisnik bez primjedbe ovjerovljen po odbornicima E. Slapničaru i I. Partašu.

Točka 2. Razprava glede obdržavanja glavne skupštine.

Upravljujući odbor zaključuje, da se skupština obdržava na dne 29 prosinca u 10 sati prije podne uz sliedeći program :

1. Otvorenje i pozdrav skupštine, kao i pozvanika po predsjedniku družtva.

2. Izvještaj tajnika o djelovanju upravljujućeg odbora u godini 1900|1901. kao i o razvoju družtva u minulih 25 godina.

3. Izvješće odbora ad hoc za izpitivanje računa i imovine družtva za godinu 1900.

4. Pretres proračuna za godinu 1902. i izbor odbora ad hoc za izpitivanje družtvenih računa za godinu 1901.

5. Izbor jednog člana upravnog odbora.

6. Ustanovljenje mesta, gdje će se obdržavati XXVI. glavna skupština.

7. Predlozi gg. skupštinaru, koji se u smislu §. 21. slovo f) družtvenih pravila i §. 1. poslovnika za glavnu skupštinu, imaju bar dva dana prije skupštine predsjedništvu pismeno i obrazloženo prijaviti.

Nadalje zaključuje upravljujući odbor, da se poziv za glavnu skupštinu oglasi u Narodnih Novina i u Šumarskom listu.

Točka 3. Riešenje tekućih predmeta:

1. Tajnik izvješćuje, da su stigle sliedeće molbe za podrpu:

9. udove Marije Furlan i Milke Gürler za podrpu iz pripomoćne zaklade;

6. Milice Petrović, Sofije Kadić, Kate Drobnjak, Marije Deml, Rose Seringer i Albine Ćelije za podrpu iz družtvenih sredstava.

Razpoloživo je pako iz pripomoćne zaklade 400 K., iz družtvenih sredstava 200 K.

Upravljujući odbor zaključuje, da se Mariji Furlan i Milki Gürler podieli iz pripomoćne zaklade podrpa svakoj od 100 K; a ostalim

moliteljicam iz družtvenih sredstvah svakoj od 40 K.; podjedno zaključuje, neka se u ovogodišnjoj glavnoj skupštini stavi predlog, da se dotacije za podpore u proračunu g. 1902. povisi od 200 K. na 400 K.

B) g. Rudolfo Erny moli odštetu od 32 K. za peć, postavljenu o njegovom trošku u stanu u šumarskom domu.

Molba se uvažuje time, da odnosna peć prelazi u vlastnost družtva. Svota od 32 K. neka se izplati, pošto se je družtveni tajnik kao upravitelj šumarskog doma osvijedočio, da je peć postavljena.

Pododbor, koji je bio u sjednici od 15. rujna 1901. izabran, da izpita u koliko bi bilo nužno promieniti družtvena pravila obzirom na stavljanje ustmenih predloga, podnosi svoje izvješće:

Izvještaj pododbara glede eventualnog nadopunjenja družtvenih pravila u smislu zaključka upravljačeg odbora od 15. rujna 1901.

Pododboru bila je postavljena sliedeća zadaća :

„Odbor ima svoj predlog staviti o tome, da li se pravila ne imaju u tom smislu nadopuniti, da se važniji predlozi, ili takovi, koji iziskuju razpravu (debatu) gg. skupštinara imaju za skupštinu pismeno i obrazloženu staviti, dočim da na samih skupština skupštinari imaju pravo stavljati ustocene predloge samo u toku debata o onim predmetima, koji se nalaze na dnevnom redu“.

Što se tiče prvog diela povjerene mu zadaće, na ime, da se predlozi za glavnu skupštinu imaju pismeno i obrazloženo podnjeti, to pododbor drži, da u tom pogledu nije nužno nadopunjjenje družtvenih pravila, pošto je u §. 21. slovo f. istih ustanovljeno, da se predlozi imaju podnjeti pismeno, dočim je u §. 1. poslovnika za glavnu skupštinu družtva ova ustanova jur onamo protumačena da ovi predlozi imaju biti pismeno obrazloženi.

Glede drugog diela gornjeg predmeta, na ime stavljanja ustmenih predloga u skupštinh, drži pododbor, da niti zbog toga nebi bilo nužno nadopunjivati družtvena pravila, već da bi dovoljno bilo, kada bi se §. 5. toč. 4. pravila, po kojoj članovima I. razreda pripada pravo stavljati ustocene i pismene predloge, protumačila onamo, da se takovi predlozi obzirom na §. 21. toč. f. mogu stavljati u samoj skupštini samo glede predmeta, koji se tiču uprave družtva, kao i glede predmeta koji se nalaze u razpravi prema dnevnom redu.

Ova ustanova mogla bi se povrh toga uvrstiti i u poslovnik za glavnu skupštinu.

Upravljući odbor uzima izvješće na znanje te ga odstupa družtvenom predsjedničtvu time, da za buduću odborsku sjednicu podnese osnovu nadopunjka skupštinskog poslovnika.

Točka 4. predlozi gg. odbornika.

Družtveni podpredsjednik V. g. F. Zikmundovsky najavljuje sliedeće nove članove za družtvo:

a) I. razreda: Franju Hinschitza, Franju Bidermana, Hinku Košacki-a vl. šumare grofa Erdödy-a u Novom marofu, Viktora Bönela vl. šum. vježbenika u Virovitici i Gjuru Nenadića šum. vježbenika petrovaradinske imovne občine.

b) II. razreda: 14 lugara vlastelinstva grofa Erdödy-a u N. Marofu.

Upravljujući odbor prima najavljene članove za družtvo uz izražaj zapisničke zahvalnosti V. g. I. podpredsjedniku za dosele uloženi trud oko sabiranja novih družtvenih članova.

Nakon toga bude sjednica zaključena, a ovaj zapisnik u sjednici upr. odbora od 28. prosinca pročitan ovjerovljen i podpisan.

Zakoni i normativne naredbe.

Okružnica kr. hrv.-slav.-dalm. zemalj. vlade, odjela za unutarnje poslove, upravljena na sve kr. žup. oblasti od 6. prosinca 1901. br. 42.722 kojim se zabranjuje vodjenje razprava šumskega šteta izvan sjedišta kr. kot. oblasti.

Vodjenje razprava radi šumskega kvarova izvan sjedišta kr. kotarske oblasti, protivi se obćenitom postupovnom načelu, po kojem se sve razprave radi kaznenih prekršaja, doznačenih uredovanju političkih oblasti, imaju voditi u sjedištu nadležne kr. kot. oblasti.

Obzirom na to obnalazi kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove odrediti, da se odsele ne smiju više pod osobnom odgovornošću kr. kotarskog predstojnika određivati i voditi šumsko-redarstvene razprave izvan sjedišta nadležne kr. kotarske oblasti, već se te razprave imaju bez iznimke voditi u uredu kr. kotarske oblasti.

Što se kr. županijskoj oblasti uz priklop potrebitih primjeraka načne naredbe daje na znanje sa pozivom, da područne kr. kotarske oblasti o tome shodno uputi i da nad tim strogo bdije, da se ta naredba obdržavala bude.

Šumarsko i gospodarsko knjižtvo.

Kraus: Izvještaj kr. obrtnog nadzornika obrtnih i tvorničkih poduzeća u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji.

Ovaj izveštaj podaje jasnu sliku i šumskih obrtih, stoga može zanimati i naše šumarske stručnjake. Iz ovog se izveštaja vidi, da je naročito broj šumskih piljana razmjerne vrlo velik, te da množtvu radnika u njima zarade nalazi.

Rački V. Hrvatski šumarski kolendar za g. 1902. Tečaj XIII. Izašao u naklad. pisac kod kojega se dobiva uz cienu od 2 K. 40 fil.

Nismo ga još primili, ne možemo s toga još o njem potanje ništa reći, ali ga kao jedini naš šumarski koledar domaćim štučnjacima preporučujemo. (Vidi oglas straga).

Holl, Die Karstaufforstung. Izašlo u Sarajevu 1901.

Ova se knjiga bavi po nas vrlo važnim pitanjem o pošumljenju Kraša, a ukrašena je mnogim slikama polag fotografičkih suimaka, koje predočuju karakteristične partie Kraša, naročito kraških kultura. Primili smo jedan eksemplar toga djela na recenziju, nu jer ga još nismo dočitali, nećemo se u ovom već tekar u budućem broju u potanju kritiku istoga upustiti. Spomenut nam je samo, da se pisac bavi prilikami svekolikog Kraša.

Schipel M., Grundzüge der Handelspolitik. Zur Orientirung in den wirthschaftlichen Kämpfen. Izašlo u Berlinu. Ciena 6 K.

Hoffmann, Pflanzenatlas nach dem Linné'schen System. 3. Izdanje ukrašeno sa 500 drvoreza i 400 bojadisanih slika. Izašlo u Stuttgartu 19001. Ciena 14 K.

Lampert, Bilderatlas des Thierreiches. I. dio sisari; II. dio ptice. Izašlo u Esslingenu. Ciena 9 K. 60 fil.

Promet i trgovina.

O godini 1901. ne može se ništa osobito povoljnoga reći. Kako je počela, tako je i svršila. Nit je u početku bila po šumsku trgovinu osobito povoljna, nit se na svom koncu pokazala boljom. Izim Amerike, oponašao se je po svem ostalom svjetu godine 1901. neki zastoj u gotovo svim granama privrede, pa tako i u trgovini. Od toga nije ni šumska trgovina poštedjenom ostala. Za kratko će se vrieme razni statistički podaci i za tu trgovinu zaključiti, obraditi i priobćiti, pa tad ćemo biti skroz na čistu, što je vriedila godina 1901 za šumsku trgovinu i promet. Do sele objelodanjeni su tekar podatci za prve tri četvrtine godine 1901. Ti podatci govore da je naša trgovačka bilanca bila doduše — kao obično — aktivna, ali pokazuje uzporediv ju sa g. 1900., manjak koli u izvozu toli u uvozu A to znači, da je obćenito pao polrošak razne robe u tuzemstvu a i u inozemstvu; novca fali, odnosno on je postao skup. Kad je pako novac skup: malo se gradi, malo se poduzimljie i

manje se kojekakovih surovina treba, pa to sve razne grane proizvodje osjećaju, a u prometu se to i trgovini najbolje opaža.

Nije s toga čudo, da se i prodaje u našim šumama, prem su ove sazone ranije počele no obično, još sve do sada nisu pravo dovršiti mogle. Konačno ćemo o njima svoju reći, dok dovršene budu. Izliču doskora i naši trgovački ugovori, pa i to zadaje svim slojevima privrednoga pučanstva dosta brige, a sili i šumsku trgovinu na oprez. Za nas je dakako od najveće važnosti obnova naših ugovora sa Njemačkom, jer je to jedan od najvažnijih konsumenata naših surovina. Na koje se pako stanovište u tom pitanju Njemačka staviti hoće, već smo u naših dojakošnjih izvještajih opetovano spomenuli. Da li će reakcija, koju će držanje Njemačke u obée medju evropskim državama proizvesti, hasniti evropskoj produkciji, više je nego dvojbeno. Otežujući medjusobni promet i trgovinu, evropske će države dat još više maha pogibeljnoj konkurenциji Amerike, koja u svakom pogledu i sve agresivnijom postaje. Već sada zadaje Amerika ljudi rana evropskomu narodnomu gospodarstvu, a ne bude li Evropa tomu složno na put stala, zadata će još i ljučih rana. Opaža se to u svim područjima, a naročito i na drvarskom tržištu, na kojem se sve više s američkom konkurenjom računati mora. Eksport samoga drva iz Sjevero-američkih država povisio se je u zadnje tri godine za blizu 40%. Osobita je pogibelj specijalno za nas silni izvoz američkih dužica u Evropu, koje su čak i u naše carinsko područje prodirati počele. Godine 1900. uveženo je iz Amerike u Evropu do 23 milijuna komada dužica, a to je velik broj. Od toga u Austro-Ugarsku 111.807 komada.

Ne ćemo još danas potanje govoriti o prodajama u našim hrasticima, s razloga prije spomenutih, ipak ćemo se samo osvrnuti na veliku prodaju u području kr. nadšumarskoga ureda u Vinkovcima o kojoj smo već u zadnjem broju nešto spomenuli. Prodaja je obavljena, a revire „Orljak“ i „Desičevo“ dostala je poznata naša najjača firma: „Societe d' importation de chêne“ bez obveze porabe erarske piljane; njezina je ponuda bila najviša, pa će valjda i odobrena biti. Od ostalih prodaja najpovoljnije su izpale one kod im. obćina II. banske, gdje su dostalne cene za 21% veće od izkličnih, dočim su kod brodske imovne obćine dva velika objekta prodana tako, da je izklična ciena samo za 1 krunu nadbijena. To u kratko znači: da se hrasti sposobni za cjeplku (dužicu) dobro, a oni sposobni za rezanu robu (trupce) slabo unovčuju.

Pitanje ?

Jedan šumarski činovnik imovne obćine, zamolio je šumsko gospodar. ured, da mu se ovjerovljeni prepis njegovog sposobnika i osobnog

izkaza na temelju naredke vis. kr. zemaljske vlade broj 20413 od 17./7. g. 1884. izdade.

Šumsko gospodarstveni ured nije toj opravdanoj molbi udovoljio i nije dotičniku ovjerovljene prepise izdao.

Je li je u ovom slučaju priziv na vis. kr. zem. vladu umjestan? I na kakav način može moljitelj u tom slučaju do ovjerovljenog prepisa svog sposobnika doći?

X—y.

Različite viesti.

Udruga za uvoz američke dužice. Uvaženi stručni list „Oesterreichische Forst u. Jagdzeitung“ donosi za nas ovu važnu noticu: „Neka austrijske i njemačke trgovacke tvrdke, koje se bave uvozom američkoga drva, osnovale su, u svrhu zajedničke i izključive prodaje američke dužice, udrugu s ograničenim jamstvom sa sjedištem u Beču. Od austrijskih tvrdka to su: tvrdka Josipa Hillera sin, Fritz Kraus, šumsko-trgovacko dioničarsko družtvo Hronberger u Budimpešti, nadalje u Njemačkoj trgovacka tvrdka Königshauser u Düsseldorfu i tvrdka Friedländer i Olisen u Hamburgu. Mnogogodišnja utakmica, koju pravi američka dužica našoj, znatno će se zaoštiti uztrajanjem ovakovih udrug, pa će stoga domaća šumska proizvodnja kod sklapanja novih trgovackih ugovora, koji predstoje, morati odlučno ustati, da se poprimu shodne carinske mjere proti toj konkurenciji“. — Kako se to tiče naše kože u prvom redu, morat će mo nastojati da i mi, u koliko nam je moguće, poprimimo mjere, da se prekomjerna američka konkurencaju u tom smjeru suzbije.

Hoće li šume umjetnimi gnojivi gnojiti, pitanje je, o kojem se mnogo piše i raspravlja u najnovije doba u Njemačkoj. U Danskonj već je dulje vremena običajno gnojiti sjećine, gdje je tlo slabo, i danski šumari misle, da se to izplaće. Kako su se Niemci u novije doba počeli u većoj mjeri zanimati za šumarenje susjednih im Danaca, počeli su i neki njihovi stručnjaci preporučivati uporabu umjetnih gnojiva u šumarstvu. U prvom redu dolazi u obzir uporaba umjetnih gnojiva u šumskim vrtovima, a tek u drugom redu mladih šumske nasada i sastojina. Bili valjalo umjetnom gnojenju u šumarstvu posvetiti yeću pažnju ili ne, o tom raspravljaljao se je prošle godine na skupštini „Njemačkoga šumarskoga družtva“ obdržavanoj u Regensburgu. Čulo se je tom prilikom raznih mnjenja. Neki su oduševljeni za to gnojenje, a drugi nisu.

Kako su se neki stručnjaci već od dulje vremena timi pokusi bavili i, kako vele, liepe rezultate polučili, nije čudo, da to umjetno gno-

jenje zagovaraju, nasuprot drugi, kojim ti pokusi osobitih rezultata do-nieli nisu, tomu pitanju poriču važnost i drže, da bi se tekar u velikim množinama morali praviti pokusi, ako bi se o uporabi umjetnih gnojiva u šumarstvu na veliko u obće govoriti moglo. — Za nas ovo pitanje ne ima još važnosti, a hoće li je kad u budućnosti imati, ovisit će o daljnim uspjesima mnogobrojnih pokusa, koji će u naprednim zemljama poduzeti. Kako se danas kod nas još ni mnogo agriculturno tlo ne gnoji, ne može još ni o gnojnjbi u šumarstvu pravo govora biti.

Eksploracija šuma Kozare planine u Bosnoj početi će doskora, pošto se je našlo društvo, koje je voljno, da eksploraciju poduzme. Vlada je s tim društvom ugovor već prije više vremena sklopila, a društvo neće samo surovinu prodavati, već gradi i veliku piljanu na kojoj će drvo rezati; osim toga sagradit će i sva nuždna prometila, bez kojih se sastojine izcrpljivati ne bi mogle. Radnje oko podignuća pilane u toliku su već napredovale, da će pilana već ovih dana početi raditi.

Prodajom e. i kr. patrona za lov punjenih šprihom, a novim bezdimnim barutom (k. u. k. Jagdschrotpatrone), nastoji se doskočiti raznim nesrećam u lovstvu, koje su učestale od onog vremena od kako su počeli loveci rabiti novi barut. Taj je barut vrlo dobar, ali i vrlo pogibeljan, jer metne li se samo nešto veća množina tog baruta u naboj, lako će se usled silne eksplozivne snage puška raztepsti — nedavno sbila su se kraj Beča četiri takova slučaja u lovnu — po gotovo ako nije osobito čvrsto gradjena. Loveci, naučeni na obični barut, ne paze toliko kod punjenja patrona, pa su i nesreće često. S tog razloga odlučila je vojna uprava, da sama dade praviti takove patrone za lovece i da ih pod gornjim imenom stavlja u promet. Ove su patronne punjene vanredno savjestno, pa sa mogu preporučiti onima, koji hoće da pod svaku cenu novi barut rabe.

Uredjenju šuma u Bugarskoj počela se je u najnovije vrieme posvećivati osobito pomnja, pa kako nam prijatelj našega lista javlja, sastavljena su tri posebna povjerenstva, kojim je povjерeno uredjenje šuma u raznim krajevima Bugarske. Svako od ovih taksacionalnih povjerenstva sastoji od pet lica, a jedan je od ovih predsjednik, koji ujedno radnje oko uredjenja rukovodi.

Naučni tečajevi za praktične gospodare na c. kr. vis. školi za zemljotežtvo u Beču obdržavat će se ove godine u razdoblju od 3—8 veljače. Jedan dio ovih predavanja, naročito ona spojena s demonstracijom, obdržavat će u zgradici gore spomenute visoke škole, dočim će se neka predavanja držati u gospodarsko-šumarskoj društvenoj zgradici u I. kotaru Schauflergasse 6.

Zadnji potres i „Šumarski dom“. Jači potres na dne 17. pr. mj. u Zagrebu i okolici, iza kojega je slijedilo još nekoliko slabijih uda-

raca istoga i slijedećih dana, nije na družvenoj zgradi „Šumarskomu domu“ prouzročio gotovo nikakove štete, prem zgrada izolirano stoji, pa je ujedno dokaz, da je zgrada solidno gradjena.

Hrvatski šumarski kalendar za god. 1902., tečaj XXIII. dogotovljen je za razpačanje, pa molim p. n. gg. stručnjake i prijatelje šumarstva, ako možebit nisu poštom primili moje tiskane pozivnice, da izvole čim prije naručiti taj kolendar kod mene, Zagreb, Pantovčak 20 A.

Ciena kolendaru je kao i do sad 2 K. 40 fil. ili 1 for. 20 nč.

Naručbu „Hrv. šum. kolendara“ preporučila je vis. kr. zemaljska vlasta, odjel za unutarnje poslove, naredbom svojom od 9. travnja 1899. br. 9801, a sada preporučio je preuzv. gosp. kr. ug. ministar za poljodjelstvo u Budimpešti riešitbom svojom od 17. prosinca 1901. broj 99192./La svim hrv. slav. držav. šumskim oblastima, Vatroslav Rački vlastnik i urednik.

Izkaz

uplaćenih članarina u blagajnu hrv.-slav. šumarskog društva u razdobju od 20. listopada do 27. prosinca 1901.

Okružni šumar Josip Schmid, članarinu i upisninu za 4 lugara 12 K.; Šumarija u Otočeu, članarine lugarah 40 K.; Umir. kr. nadšumar Edo Würth, članarinu 1901. 10 K.; Gospodarstveni ured Otočac, zaostale članarine I. i II. razr. 243 K.; Šumar Gustav Lach, članarinu 1901. 10 K.; Šumar Antun Jančiković, članarine lugarah 8 K.; Gosp. ured Otočac, zaostale članarine 182 K.; Šumar Ivan Beck, članarinu 1898., 1899. 20 K.; Šumarnik Ivan Hanika, članarinu 1901. 10 K.; Šumar. pristav gjurđevačke imov. obé. u Belovaru Juraj Franješ članarinu za 1901 2:50 K., članarinu za 1902. 10 K., upisnina 2 K., za diplomu 2 K., ukupno 16 K. 50 fil.; Vlast. šumar Gustav Ringel članarina 1901. 10 K.; Vlast. šumar Josip Hefner članarina i upisnina 1901 12 K.; Kr. nadlugar Josip Grbac, članarine 1901 6 K.; Šumar Leon Kadeřavek članarine 1901. 10 K.; Šumarija Grubišno polje, zaostale članarine 41 K. 68 fil.; Milan Gjureković šum. pristav, članarina 1898. 10 K.; Ernest Turković, dohodarstvenik, članarina 1901. 10 K.; Julio Anderka, šumar, članarina 1897.—1899. 30 K.; 30 K.; Stjepan Csikos, članarina 1901.; 10 K.; Umir. kr. šum. savjetnik Hugo Grund, članarina 1902. 10 K.; Kot. šumar Milan Žibrat, članarina 1901. 10 K.;

Broj 2893

Oglas.

U biljevištih kr. nadzorničtva za pošumljenje primorskog krasa u Senju, razpoloživo je :

1.	805.000	komada	2, 3, 4	godišnjih	biljka	crnoga bora.
2.	493.000	,	2—4	"	"	omorike
3.	6.000	"	2	"	"	jelve
4.	3.000	"	2—3	"	"	ariša
5.	5.000	"	2	"	"	briesta
6.	7.000	"	1	"	"	crnog jasena
7.	1 300	"	4	"	"	klena
8.	1.200	"	1	"	"	maklena
9.	2.500	"	2	"	"	murve
10.	150	"	7	"	"	lipe
11.	570	"	5—7	"	"	jabuke

Ukupno 1,324.710 komada biljka, koje će se na razne obćine (politične, mjestne, urbarske, imovne) kao i na privatne šumoposjednike, bezplatno loco biljevišta porazdiljeti, uzimajući osobiti obzir na molitelje iz kraškoga područja bivše vojne Krajine i Primorja.

Područne oblasti, obćine i privatni šumoposjednici, koji žele upitne biljke u svrhu šumskih gojitba imati, neka dotične njihove molbe neposredno ovamo podnesu u neprekoračivom roku do 25. siječnja 1902, dočim će se odprema tih biljka, prema stigavšim prijavama i razpoloživoj zalihi obaviti idućeg proljeća i o tom molitelje pravodobno obavjestiti.

U Zagrebu, 24. prosinca 1901,

Broj 11.140

Oglas dražbe stabala.

Dne 31. siječnja 1902. obdržavati će se u uredovnici kr. kotarske oblasti u Cirkvenici temeljem odpisa veleslavnog upravnog odbora županije modruško-riečke u Ogulinu od 14. prosinca 1901. broj 2.178 dražba od 1108 jelovih stabala nalazeći se u šumi zemljistiće zajednice Cirkvenice u šumskom predjelu „Sjenokovina Plovanov dolac.“

Ta stabla procijenjena su na 1462·79 m³ tehničkog uporabivog drva sa izkličnom cienom od 7 kruna 50 filira po 1 m³ u tehničke svrhe sposobnog drva t. j. u procijenbenoj vrednosti od 10.970 kruna 93 filira slovom deset hiljada devet sto sedamdeset kruna 93 filira.

Obćeniti dražbeni uvjeti jesu:

a) Dražba će uslijediti putem pismenih ponuda, ter ponuda veže nudioca odmah čim ju je predao a zem. zajednicu Cirkvenicu nakon višeg odobrenja.

b) Samo ona ponuda će se u obzir uzeti koja bude predana do 10 sati prije podne dne 31. siečnja 1902. kod uručbenog zapisnika kr. kot. oblasti u Cirkvenici i koja bude obložena sa žaobinom od 10% od ukupne gori izbacane novčane vrednosti dotične stavke, i to ili u gotovom noveu ili za jamčevinu prikladnih vrednostnih papirih. Žaobina će za slučaj, da nudioc postane dostalcem biti kao jamčevina, uložena u blagajnu zem. zaj. Cirkvenica.

c) Ponude moraju biti propisno biljegovane i valjano zapečaćene, a na omotu nadpis, ponuda za dražbu stabala za dne 31. siečnja 1902.

d) Kupac se obvezuje platiti polovicu kupovine računato prema procjenjenoj drvnoj gromadi i dostalnoj cieni 14 (četrnaest) dana nakon obavjesti, da je njegova ponuda odobrena, a ostatak i premjerom eventualno ustanovljeni višak 14 (četrnaest) dana nakon obavljenе naknadne premjere zem. zaj. Cirkvenica.

e) Rok za izradbu i premjeru ustanavljuje se (kod) na 6 (šest) mjeseci a rok izvoza na 10 (deset) mjeseci računajući od dana, kada bude dostalac obavješten, da je dražba odobrena.

f) Kupljena stabla može dostalac u njemu povoljne tehničke svrhe izraditi, dočim ogranke otrazine i ovrške ima ostaviti na raspolaganje zemljistiće zajednice.

g) Dražbovateљji imadu u ponudi navesti, da su im obći i na posebni dražbeni uvjeti dobro poznati, te da iste bezuvjetno prihvaćaju.

h) Ponudbena cina ima glasiti na jedan kubični metar sirovine.

i) Naposebni dražbeni uvjeti mogu se uviditi za vrieme uredovnih satih kod podpisane kr. kot. oblasti u pisarni kr. kot. šumara.

Kr. kot. oblast

u Cirkvenici, dne 27. prosinca 1901.

Traži se

Šumarski pristav

sa 1200 kruna godišnje plaće, 16 prost. metara ogrevnih drva, stanom, poslugom i sa izgledom na systemiziranu mirovinu, uz uvjet jednogodišnjeg privremenog službovanja. Absolventi kojeg šumarskog sveučilišta ili srednje šumarske škole, koji su hrvatskom i njemačkom jeziku ter mjerničkoj i računskoj struci posvema vješti, neka pošalju svoje vlastoručno napisane molbenice sa prepisi svjedočaba, koje se ne će povratiti, ako je moguće i sa fotografijom do 20. siečnja 1902. na upravu šuma preuzvišene gospodje Štefanije pl. Mailáth u Dolnjem Miholjeu, Slavonija.

SADRŽAJ.

	Strana
U oči nove godine 1902. — prigodom 25 godišnjice obstanka hrv.-slav. šumarskoga društva i organa mu „Šumarskoga lista“	1—2
Što je šuma (šumsko tlo)? Piše Gašo Vac	3—20
O načinu procjene goriva u našim proredama. Piše Josip pl. Aue, kot. šumar I. O. K.	21—26
Šumska industrija u Marmaroškoj županiji. Piše Josip pl. Aue, kot. šumar I. O. K.	26—29
Listak. Družvene viesti: Zapisnik XXV. glavne skupštine hrv.-slav. šum. društva, obdržavane dne 29. prosinca 1901. u Zagrebu. — Zapisnik o sjednici upravljućeg odbora hrv.-slav. šumarskoga društva, obdržavanoj dne 3. prosinca 1901.	29—33
Zakoni i normativne naredbe	33
Šumarsko i gospodarsko knjižtvo	33—34
Promet i trgovina	34—35
Pitanje?	35—36
Različite viesti: Udruga za uvoz američke dužice. — Hoće li šume umjetnim gnojivim gnojiti. — Eksploracija šuma Kozare planine u Bosnoj. — Prodajom c. i kr. patrona za lov. — Uredjenje šuma u Bugarskoj. — Načni tečajevi za praktične gospodare. — Zadnji potres i „Šumarski dom“. — Hrvatski šumarski kalendar.	36—38
Izkaz uplaćenih članarina u blagajnu hrv.-slav. šumarskog društva u razdoblju od 20. listopada do konca prosice 1901.	38
Oglaši	39—40

S. Kočonda

trgovina orudja i lovnih potrebština.

Zagreb, Palača I. hrv. štedionice.

Ciene fišeka

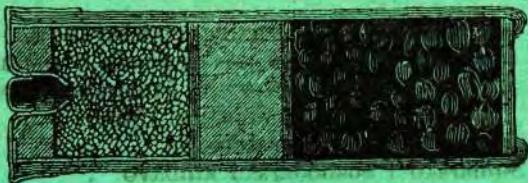
najbolje vrsti
svaki višeputa
uporabiv

100 kom.	Lefaucheaux sivih	Caliber 16	1 K.	85 fil.
100 "	istihsmedjih	" 12	2 "	65 "
100 "	Lancaster sivih	" 16	2 "	15 "
100 "	Patent-Lancaster smedjih	" 16	2 "	45 "
100 "	istihsmedjih	" 12	2 "	95 "

Sve ostale vrsti u svimi Calibri najjeftinije. U jedan pošt. 5 kila omot stane 700 kom. Calibra 16, a 600 kom. Calibra 12.

Ciene gotovih naboja.

Ovi su punjeni najboljim barutom, pod mojom pazkom točno jedan kao drugi izradjen, a svaki označen brojem sadržavajućeg špriha.

U manjimi mjesti ne može si nitko tako dobre i točne naboje sam napraviti, jer se ne dobije takoy barut niti stoje na razpolaganje takove sprave kakove sprave ja rabim.

Normalna količina baruta jest za Caliber 16 $4\frac{1}{2}$ grama, a za Caliber 12 $5\frac{1}{2}$ grama. Na zahtjev mećem manje ili više baruta.
 100 kom. Lancaster-naboja sivih Caliber 16 7 K. 90 fil.
 100 " Patent Lancaster naboja smedjih Caliber 16 8 " 50 "
 100 " istih naboja smedjih Caliber 12 9 " 90 "

Sve ostale vrsti naboja u svimi Calibri najjeftinije. Cene se razumjevaju loco Zagreb bez omota, plativo pouzećem.

Poštom šaljem najmanje jedan sandučić svake vrsti naboja u koji stanu 100 kom. Caliber 16, a po prilici 85 kom. Calibra 12.

Prigodom naručaba — za koje najučitivije molim — neka se velecijenjeni naručitelji na ovaj list pozvati blagoizvole.

Uz lovački pozdrav, odličnim štovanjem

S. Kočonda.